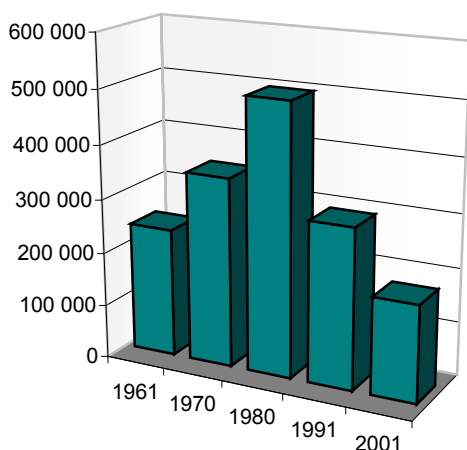

7. Pracující důchodci

Kategorie pracujících důchodců je samostatně kvantifikována v rámci počtu ekonomicky aktivních osob od roku 1961. V dlouhodobém pohledu počet pracujících důchodců rostl až do roku 1980, kdy dosáhl maxima. Posledních 20 let se počty pracujících důchodců snižovaly.

Graf 9 Pracující důchodci podle výsledků sčítání lidu 1961 - 2001

V roce 2001 bylo sečteno více než 180 tisíc pracujících důchodců, což představovalo zhruba 7,5 % všech důchodců. V úhrnu pracujících důchodců měly mírnou převahu ženy (cca 51 %). Z celkového počtu mužů - důchodců pracoval téměř každý desátý, z žen - důchodkyň každá šestnáctá.

Téměř třetina všech pracujících důchodců je ve věku 60 - 64 let. Vzhledem ke skutečnosti, že ženy odcházejí do důchodu dříve než muži, jsou mezi muži a ženami ve věkové struktuře rozdíly. Přesto z údajů o věkové struktuře vyplývá, že zájem - pokračovat aktivně v pracovním procesu - je nejvyšší u obou pohlaví v první dekádě po odchodu do důchodu.

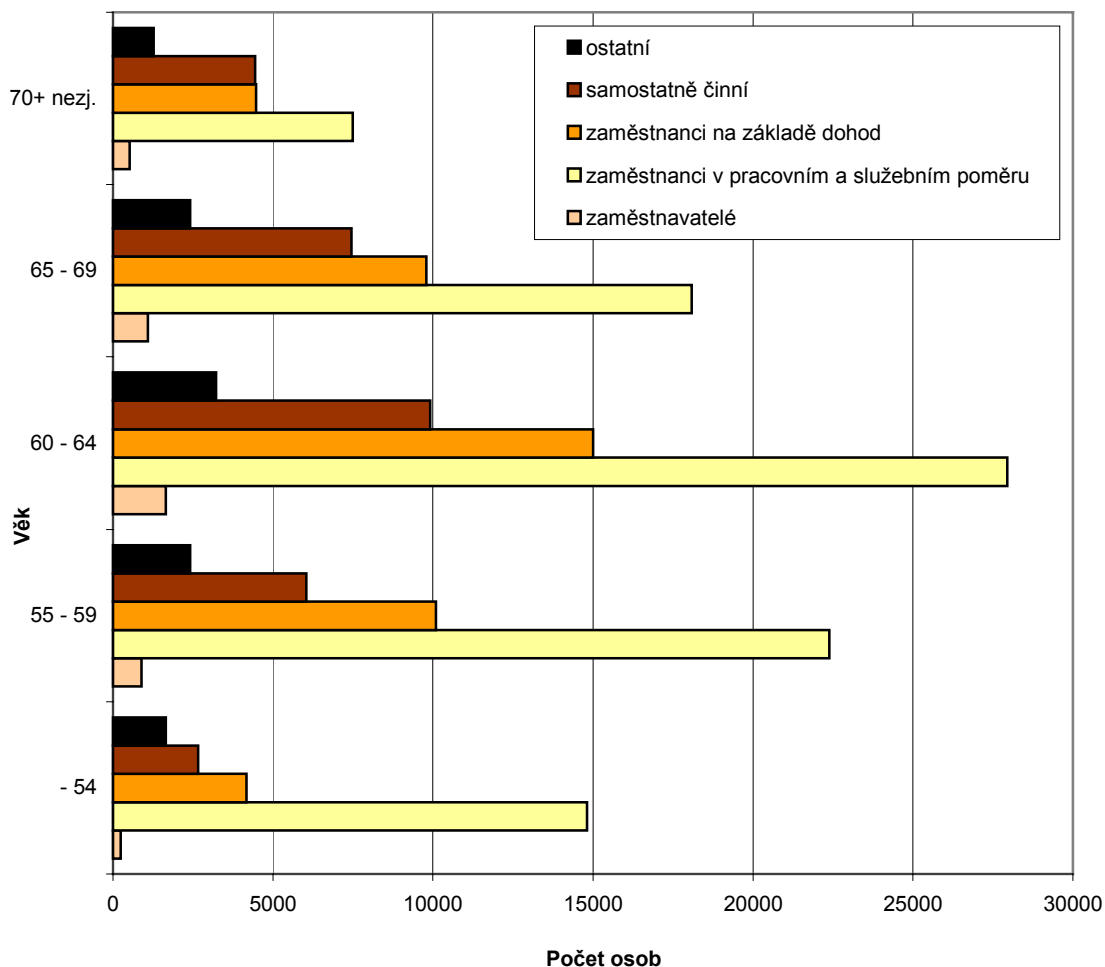
Tab. 8 Pracující důchodci v letech 1991 a 2001

	1991		2001		Index 2001/1991	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Pracující důchodci	141 463	156 171	88 708	91 438	62,7	58,5
Podíl na celk. počtu prac. důch. v %	47,5	52,5	49,2	50,8	x	x
Podíl prac. důch. na počtu zam. osob v %	5,1	6,2	3,4	4,3	x	x
Podíl prac. důch. na cel. počtu důch. v %	16,3	11,0	9,6	6,1	x	x
Počet prac. důch. na 100 nepracujících	20	12	11	6	x	x

Ve struktuře odvětví ekonomické činnosti jsou mezi muži a ženami významné rozdíly. Muži - pracující důchodci - jsou nejčastěji zapojeni v odvětvích: průmysl, činnosti v oblasti nemovitostí a služby pro podniky, ostatní veřejné a osobní služby a stavebnictví; ženy v odvětvích: školství, průmysl, zdravotnictví, ostatní veřejné a osobní služby a obchod. V agregaci za sektory pracuje v sektoru průmyslu a stavebnictví 30 % z celkového počtu pracujících důchodců - mužů a 15 % z celkového počtu pracujících důchodkyň; v sektoru služeb jsou podíly 55 % (muži) a 72 % (ženy).

Z pohledu postavení v zaměstnání jsou tři čtvrtiny pracujících důchodců v postavení zaměstnance a 17 % jako samostatně činní. Ženy jsou častěji v pozici zaměstnance (cca čtyři pětiny z nich) než muži. Samostatně činných žen mezi pracujícími důchodkyněmi je zhruba 13 %, mužů ale více než pětina. Čtvrtina všech pracujících důchodců je zaměstnána na základě dohod o pracovní činnosti a dohod o provedení práce.

Graf 10 Pracující důchodci podle věku a postavení v zaměstnání k 1. 3. 2001

Z údajů o hlavních třídách zaměstnání pracujících důchodců vyplývá, že pracující důchodci se dělí na dvě základní skupiny: kvalifikované osoby, které pokračují i po odchodu do důchodu ve své profesi a v příslušném odvětví ekonomické činnosti a osoby, které bez ohledu na předchozí profesi a pracovní uplatnění vykonávají pomocné a nekvalifikované práce. Muži - důchodci pracují nejčastěji jako vědeckí a odborní duševní pracovníci, druhou nejčetnější skupinu tvoří pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, dále techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci, řemeslníci, kvalifikovaní výrobci a opraváři. Ženy - důchodkyně pracují nejčastěji jako pomocné a nekvalifikované pracovnice (čtvrtina z nich), dále jako pedagogické pracovnice, vědecké a odborné duševní pracovnice a jako provozní pracovnice ve službách a obchodě.

Nakolik významnou pomocí je zapojení pracujících důchodců dokumentují některé údaje o podílu pracujících důchodců na celkovém počtu zaměstnaných osob v daném odvětví ekonomické činnosti. Ve většině odvětví se podíly pracujících důchodců na celkovém počtu zaměstnaných osob pohybují kolem 2 %, ale např. ve školství a ve veřejných a osobních službách překračují 8 % a v odvětví výzkumu a vývoje se blíží dokonce 10 % pracovníků tohoto odvětví.